

Statenmededeling

Onderwerp

Convenant Rijk en regio investeringen in ondernemingsklimaat microchipsector

Datum

28 maart 2024

Documentnummer

GS: 5892091

PS: 5892647

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Het convenant dat de Provincie Noord-Brabant met het Rijk en de Brainportregio heeft afgesloten om de ontwikkeling van de microchipsector te faciliteren en het vestigingsklimaat in Brabant te verbeteren.

Aanleiding

De Brainportregio is een unieke economische regio. In deze Brabantse regio bevindt zich een zwaartepunt in de mondiale microchipsector. Deze sector is cruciaal voor de wereldwijde economie, waardoor deze regio essentieel is voor onze economische ontwikkeling, de economische veiligheid van Nederland en de strategische autonomie van Europa. Daarom is een ruimtelijke schaa sprong voor werken en wonen om deze groei te begeleiden essentieel. In 2022 heeft het Rijk samen met de regio – bestaande uit de provincie, de regionale gemeenten van de Metropool Regio Eindhoven (MRE) en het regionale bedrijfsleven - al [de Brainportdeal](#) afgesproken: een eerste pakket maatregelen van € 1,6 miljard euro voor een ruimtelijke schaa sprong. Nieuwe ontwikkelingen binnen de halfgeleiderindustrie geven aanleiding om urgent aanvullende afspraken te maken op het gebied van talentontwikkeling, mobiliteit, woningbouw en netcongestie.

In de afgelopen periode is er door Rijk en regio intensief samengewerkt om tot een maatregelenpakket van 2,51 miljard euro te komen. Daarvan wordt 1,73 miljard euro bijgedragen door het Rijk en 778 miljoen euro door de regio en het bedrijfsleven. Vanaf 2031 is er een structurele Rijksbijdrage van 80,5 miljoen euro voor het onderwijs op MBO, HBO en WO niveau.

Deze economische en maatschappelijke impuls voor Brabant zorgt voor nieuwe investeringen in publieke voorzieningen, nodig om de groei te accommoderen op een wijze die balans houdt met de leefbaarheid voor de inwoners van de

regio. Daarbij zijn in het bijzonder maatregelen genomen op het gebied van wonen, bereikbaarheid, netcongestie en talentontwikkeling.

Datum

28 maart 2024

Documentnummer

GS: 5892091

PS: 5892647

Mobiliteit, wonen en werken worden integraal benaderd, dit betekent dat woningbouw prioritair plaatsvindt langs mobiliteitsknooppunten en -assen, met een nadruk op openbaar vervoer en de fiets.

Bevoegdheid

Hoewel de gemaakte afspraken voortkomen uit nieuwe ontwikkelingen, sluiten ze desalniettemin aan bij de huidige beleidsdoelstellingen van de provincie. De gemaakte afspraken in het convenant passen binnen het beleid van de provincie Noord-Brabant. Vanuit onze uitvoerende rol informeren wij Uw Staten over gemaakte afspraken in het kader de groei van de microchipsector en het vestigingsklimaat in Brabant. Vanuit uw controlerende rol kan U daar kennis van nemen.

Kernboodschap

1. Het investeringspakket is een belangrijke impuls voor heel Brabant

De groei van microchipsector is van essentieel belang voor Brabant en Nederland. Voor economische groei, maar ook vanuit het oogpunt van strategische autonomie en economische veiligheid. Het maatregelenpakket biedt daartoe een belangrijke volgende stap. De doorwerking hiervan heeft een positieve impact het verdienvermogen van Brabant. Brabantbreed biedt het kansen voor economische groei op het gebied van werkgelegenheid, een kennisimpuls, biedt het ruimte voor een goed vestigingsklimaat van hoogwaardige bedrijvigheid en draagt het bij aan de brede welvaart. Zo kent bijvoorbeeld de microchipsindustrie weliswaar het zwaartepunt in Zuid-Oost Brabant maar zitten de toeleveranciers ook in de rest van Brabant. Daarnaast zal het versnellen van de uitbreiding van de energieinfrastructuur helpen de netschaarste in heel Brabant op te lossen. Het is immers een samenhangend systemen.

2. Het investeringspakket bevat een impuls voor de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant

Het Rijk en de regio hebben eerder een gezamenlijk plan gemaakt voor maatregelen die nodig zijn tot 2040. Het [MIRT](#) (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) onderzoek verstedelijking & mobiliteit Brainport is het vertrekpunt, maar versnelling is noodzakelijk.

Daarom wordt er 1058 miljoen euro geïnvesteerd (bijdrage van 718 miljoen euro door het Rijk en 340 miljoen door de regio). Het gaat hierbij om:

- Het afmaken van de afspraken uit de Brainportdeal op basis van het gezamenlijke MIRT-onderzoek. Dat betreft in financiële zin vooral de opgaven voor de OV-knoop Eindhoven (de belangrijkste 'draaischijf' voor regionaal en (inter)nationaal OV voor Zuid-Nederland) en de OV-as tussen deze OV-knoop en bedrijventerrein De Run.

- Het faciliteren van de versnelde groei door het starten van een MIRT verkenning naar de realisatie van een samenhangend pakket voor aanpassingen in het hoofd- en onderliggend wegennet, ontsluiting van Eindhoven Noordwest en de Brainportlijn.
- Het opvangen van de schaa sprong met een regionaal multimodaal pakket . Dit pakket heeft tot doel om de bereikbaarheid van de gehele MRE-regio te versterken. De groei van het ecosysteem van de halfgeleidersindustrie leidt ook tot druk op de regionale bereikbaarheid. We zien dat een multimodaal pakket kortetermijnmaatregelen (met inzet op regionale hubs, fietsontsluiting etc.) noodzakelijk is, tegen het licht van deze versnelde groei in woon-werkverkeer. Ook in de drie andere regio's van Brabant werken we samen met de gemeenten aan multimodale pakketten (MMMP's).

Datum

28 maart 2024

Documentnummer

GS: 5892091

PS: 5892647

3. De verstedelijkingsopgave wordt vergroot, de woningbouw wordt versneld en het aantal woningen in de regio Eindhoven wordt verhoogd

De Brainportregio staat voor de bouw van 100.000 woningen tot 2040. In eerdere akkoorden zijn al afspraken gemaakt over een groei van 45.130 woningen. Via dit investeringspakket worden afspraken gemaakt over het vergroten van de executiekracht en de extra opgave van 17.879 woningen en 2.300 extra studentenwoningen tot 2030. Daarnaast moet er ook geïnvesteerd worden in bijbehorende voorzieningen en in duurzame werklocaties. Afspraken over de werklocaties worden meegenomen in de actualisatie van het MIRT onderzoek. Voor een gezamenlijk beeld van de aanvullende en urgente ruimtelijke opgaven en bijbehorende oplossingen wordt gestart met een actualisatie van het MIRT-onderzoek uit 2020. Daarbij wordt zowel gekeken naar regionale gebiedsontwikkeling (o.a. Helmond (waaronder de zuidelijke ontsluiting) en (regionale) OV-knopen Best, Maarheeze, Deurne, Geldrop), werklocaties als naar daarbij passende opgaven en investeringen in bereikbaarheid. Doel van de actualisatie is maatregelen voor de middellange termijn te identificeren

Er wordt ingezet op de volgende maatregelen (425 miljoen euro, waarvan 213 miljoen euro door het Rijk en 213 miljoen euro door de regio):

- De regio heeft inmiddels stappen gezet om via gezamenlijke teams voor de 21 gemeenten te versnellen op vergunningen en plancapaciteit. Vanuit de provincie hebben we naast de inzet van kennis en kunde via de flexpoolregeling bijgedragen om deze teams op te zetten. De eerste projecten zijn gestart van publieke en private samenwerking om de huidige onrendabele toppen, met name in het sociale segment en middenhuur en goedkope- en middenkoop, gezamenlijk weg te nemen. Een voorbeeld waar de provincie intensief bij betrokken is, is de ontwikkeling van Fellenoord, de Eindhoven Internationale Knoop XL. Deze eerste projecten gelden als voorloper voor het (private) Brainportfonds Betaalbare Woningen dat met forse bijdragen van gemeenten, corporaties, en overige bouwers helpt om de geplande sociale en middenwoningen versneld te realiseren.

Deze onrendabele top vraagt voor deze versnelling aanvullende inzet van Rijk en regio samen.

- Daarnaast is er voor de grootschalige locaties Knoop XL en HOV4 (samen 21.000 woningen) specifiek een opgave van 180 miljoen euro (gezamenlijk overeengekomen tussen Rijk en regio op basis van de onderliggende business case) voor gebiedsgebonden kosten. De bijdrage vanuit de provincie heeft betrekking op de gebiedsopgave Fellenoord.
- Er is specifieke aandacht voor voorzieningen: versnelde groei leidt ook tot een versnelde behoefte aan scholen voor primair en voortgezet onderwijs en andere sociale voorzieningen in wijken en buurten. Hierover maken de gemeente Eindhoven en MRE gemeenten afspraken met het Rijk.

Datum

28 maart 2024

Documentnummer

GS: 5892091

PS: 5892647

4. Het oplossen van netcongestie is een belangrijke randvoorwaarde om verduurzaming van de halfgeleidersindustrie te kunnen faciliteren

Onder de aanpak van netcongestie liggen diverse beleids- en financieringskaders, zoals de Landelijke Aanpak Netcongestie (LAN), het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (MIEK) en het provinciaal MIEK (pMIEK). In het MIEK en het pMIEK wordt een prioritering aangegeven voor de aanleg/ uitbreiding van energie-infrastructuur tot aan 2035. Deze prioritering is input voor de programmering van de Investeringsplannen van netbeheerders.

Het Rijk en netbeheerders hebben al middelen voorzien om deze programma's uit te voeren, maar deze aanpak moet versneld worden. Niet de bekostiging is het knelpunt, maar urgentie en prioriteit in uitvoering wel. Verwijzend naar de meest recente MIEK-brief, die stelt dat onderzocht wordt hoe het prioritaire gebied Brainport, in het MIEK kan worden vormgegeven, is voor fase 1 in de aanpak het volgende nodig:

- Continueren van de casusaanpak met EZK, Enexis, provincie en de Brainportregio op het middenspanningsnet (stations, verbindingen en opslag) t.b.v. het realiseren van netuitbreidingen;
- Opstarten van de casusaanpak met EZK, TenneT, Enexis, provincie en de Brainportregio op het hoogspanningsnet (stations, verbindingen en opslag) t.b.v. het realiseren van netuitbreidingen;
- Concreet inplannen van versnelling van de oplevering van hoofdstation Wijchen (huidige is tussen planning 2029 – 2031) naar een zo kort mogelijke termijn. Door de uitbreiding van hoofdstation Wijchen ontstaat er ruimte voor Noordoost-Brabant op het elektriciteitsnet, waarmee de huidige ruimte die in Noordoost-Brabant wordt gebruikt, toegewezen kan worden aan de Brainportregio;
- Inplannen van het 380 kV station Eindhoven voor 2032 (dit station is wel voorzien, maar niet ingepland);
- Inzet van de aanjager 'Slim met Stroom' rondom flexibilisering voor beschikbaar krijgen van tijdelijke capaciteit aan de oostzijde van de regio om in enkele urgente casussen te voorzien tot de eerste oplevering

van station Eindhoven-Oost (realisatie van dit station is voorzien in 2026);

- Het kabinet investeerde eerder al 166 miljoen euro in de stimulering van energiehubs. Dit wordt verdeeld over de 12 provincies in Nederland, maar is nog niet beschikbaar gesteld door het Rijk. Zodra dit budget beschikbaar wordt gesteld zal naar rato een deel van dit budget beschikbaar worden gesteld voor de Brainportregio voor de implementatie van energyhubs.

Datum

28 maart 2024

Documentnummer

GS: 5892091

PS: 5892647

5. Voldoende talent is een belangrijke voorwaarde om de halfgeleidersindustrie te kunnen faciliteren

De opleiding van het benodigde talent voor de halfgeleiderindustrie vindt ook buiten de Brainportregio plaats. In 2021 bood de halfgeleidersindustrie werk aan 42.500 werknemers in Nederland waarvan 68% werkzaam is in de Brainportregio en 32% in andere delen in Nederland. Dit gaat om directe banen in de halfgeleiderindustrie (research en maakindustrie), zonder de doorwerking ervan naar overige sectoren. We verwachten dat er tot 2030 ca. 38.970 extra medewerkers (mbo en hoger onderwijs) nodig zijn in de halfgeleidersindustrie in Nederland, waarvan er 26.500 in de Brainportregio landen.

Om aan deze vraag te voldoen komt er een 'nationaal versterkingsplan semicon-talent', waarin de regio's Brainport, Twente, Delft en Groningen participeren. Ook wordt ingezet op de internationale betrekkingen, zowel ten aanzien van de kennisuitwisseling als ten aanzien van de werving van studenten, onderzoekers en staf. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om samenwerking met België (Leuven en IMEC), Duitsland (RWTH Aachen) en Frankrijk (Grenoble).

De nationale aanpak (675 mln waarvan het Rijk 450 mln, 125 mln regio) richt zich op:

- Het verhogen van de participatiegraad (waaronder Leven Lang Ontwikkelen via BrabantLeert);
- Het verhogen van het aantal studenten MBO, HBO en WO. Hiervoor is vanaf 2031 ook een structureel hogere Rijksbijdrage afgesproken van €80,5 miljoen;
- Het behoud van talent in de sector;
- Het verhogen van de arbeidsproductiviteit waarmee een efficiencyslag gemaakt kan worden;
- Het aantrekken van internationaal talent.

6. Deze investeringen zijn een eerste betekenisvolle stap, maar de druk op de regio is hiermee nog niet opgelost

Deze investeringen zijn een noodzakelijke impuls voor de facilitering van de halfgeleidersindustrie en het Brabantse vestigingsklimaat. Het gaat om een eerste stap en pakket aan maatregelen om de urgente zaken voor de industrie en het vestigingsklimaat te kunnen oplossen. Daarmee is het probleem echter niet opgelost. Het vraagt in de uitwerking van het pakket, maar ook op de langere termijn inzet van Rijk, regio en bedrijfsleven.

7. Het bestaande BO Brainport zal worden gebruikt om de bestaande samenwerking te intensiveren en de gezamenlijke agenda te coördineren

De groei in de Brainportregio vraagt om meer dan de bestaande samenwerking tussen Rijk en regio. Naast de incidentele investeringen voorzien we dat intensievere samenwerking nodig is om de executiekracht te vergroten. Hiertoe moet gezamenlijke participatie in de ruimtelijke opgave verder verkend worden, alsmede het aanjagen en uitvoeren van de talent-agenda en netcongestie-aanpak. Het bestaande bestuurlijk overleg BO Brainport (waarin betrokken bewindspersonen, provincie, MRE-gemeenten en Brainport Development vertegenwoordigd zijn) is het geëigende overleg om het totaal van de agenda gezamenlijk te coördineren.

Datum

28 maart 2024

Documentnummer

GS: 5892091

PS: 5892647

8. Om het vestigingsklimaat blijvend te verbeteren zullen investeringen nodig zijn in heel Brabant

De directe investeringen uit het convenant landen voornamelijk in de Brainportregio. Het provinciebestuur heeft echter blijvende aandacht voor de doorwerking naar de andere regio's in Brabant. Een florerende Nederlandse microchipindustrie biedt economische kansen voor alle regio's in Brabant. Daarnaast vraagt een sterke groei in Zuidoost-Brabant aandacht voor de realisatie van de woningbouwopgave in de daaraan grenzende regio's. Hier houden we oog voor.

Consequenties

1. De provinciale bijdragen zijn financieel gedekt.

De dekking van de toezeggingen voor provinciale cofinanciering passen binnen de bestaande beleidsdoelstellingen en zijn indicatief geraamd op de meerjarige begroting of passen binnen de bandbreedte van de reserveringen binnen de reserves. De financiële uitwerking wordt aan Uw Staten voorgelegd via de S&V cyclus.

Europese en internationale zaken

De microchipindustrie is van cruciaal belang voor de strategische autonomie en economische ontwikkeling van Europa.

Communicatie

Wij informeren Uw Staten over de verdere concretisering van de afspraken via de S&V cyclus.

Vervolg

Het maatregelenpakket en de verdere afspraken die daarover worden gemaakt zullen verder worden uitgewerkt en aan Uw Staten worden voorgelegd via de S&V cyclus. Voor mobiliteit is de dekking afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer (V&V) en reserve Spaar- en Investeringsfonds (SIF). De afspraken passen binnen de Programmering Mobiliteit die wij in aanloop op de begroting met uw Staten delen. Voor de verstedelijkingsopgave is de dekking afkomstig uit de reserve Leefomgeving ten behoeve van de stedelijke gebiedsontwikkeling.

Bijlagen

1. [Kamerbrief Convenant Rijk en regio investeringen in ondernemingsklimaat microchipsector](#)

Datum

28 maart 2024

Documentnummer

GS: 5892091

PS: 5892647

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA

Directeur: de heer M.K.T.M. Glaudemans, mglaudemans@brabant.nl.

Auteur: mevrouw B.B. Lankveld, (06) 52 79 44 60, blankveld@brabant.nl.